

Lietuvos Respublikos ūkio ministrui Evaldui Gustui
Viešųjų pirkimų tarnybai

Kopija: Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei
Kopija: Lietuvos Respublikos Premjerui Algirdui Butkevičiui

DĖL VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO TOBULINIMO

2014 m. lapkričio mėn. 11 d., Vilnius

Nacionalinė NVO koalicija, išnagrinėjusi LR viešųjų pirkimų įstatymą bei 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, teikia pasiūlymą dėl LR viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnio 2 dalies pakeitimo projektą, kaip tai atitinka Europos Sąjungos Direktyvą 2014/24/ES bei prašo šį pakeitimą įtraukti į šiuo metu veikiančios darbo grupės dėl LR viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimo ir tobulinimo galutinį įstatymo projektą.

Atsižvelgiant į Europos Sąjungos Direktyvos 2014/24/ES perkančiosios organizacijos apibrėžimus, pagal LR viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnio 2 dalį nuo valdžios institucijų ir įstaigų nepriklausomas nevyriausybinės organizacijos *de jure* traktuoti kaip neperkančiąsias organizacijas, nesvarbu kokiu intensyvumu ir iš kokių šaltinių susidaro jų metiniai biudžetai.

Pakeisti LR viešųjų pirkimų įstatymo (Nr. I-1491) 4 straipsnio 2 dalį:

4 straipsnis. Perkančioji organizacija

1. Perkančioji organizacija yra:

- 1) valstybės ar savivaldybės valdymo institucija;
- 2) viešasis ar privatusis juridinis asmuo, kuris atitinka šio straipsnio 2 dalies sąlygas;
- 3) šios dalies 1 punkte nurodytų institucijų ir (ar) 2 punkte nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų asociacija;
- 4) šio įstatymo 70 straipsnio 1 dalies 2–4 punktuose nurodytos perkančiosios įmonės, veikiančios vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srityje.

2. Viešasis ar privatusis juridinis asmuo (išskyrus valstybės ar savivaldybių valdymo institucijas) yra perkančioji organizacija, jeigu visa ar tam tikra jo veiklos dalis yra skirta specialiai viešiesiems interesams, kurie yra nekomercinio ir nepramoninio pobūdžio, tenkinti ir atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

1) jo veikla yra daugiau kaip 50 procentų finansuojama iš valstybės ar savivaldybių biudžetų arba kitų valstybės ar savivaldybių fondų lėšų, arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų lėšų;

2) yra kontroliuojamas (valdomas) valstybės ar savivaldybių institucijų arba kitų šioje dalyje nustatytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų;

3) turi administraciją, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusė narių yra skiriami valstybės ar savivaldybių institucijų arba šioje dalyje nurodytų viešųjų ar privačiųjų juridinių asmenų.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija tvirtina perkančiųjų organizacijų (įskaitant krašto apsaugos sistemos karinius vienetus ir tarnybas) sąrašus.

4. Šio straipsnio 3 dalyje nurodytus sąrašus tvirtinanti institucija privalo užtikrinti, kad jie būtų nuolat atnaujinami. Ši institucija reguliariai praneša Europos Bendrijų Komisijai apie bet kokius šių sąrašų pakeitimus.

Ir išdėstyti šią dalį taip, kaip nustato Direktyvos 2011/0438(COD) pasiūlymas bei Direktyva 2014/24/ES:

Direktyvos 2014/24/ES 2 straipsnis Terminų apibrėžtys:

1. Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:
 - 1) perkančiosios organizacijos – valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijos, viešosios teisės reglamentuojami subjektai arba iš vienos ar daugiau tokių institucijų arba vieno ar daugiau tokių viešosios teisės reglamentuojamų subjektų sudarytos asociacijos;
 - 2) centrinės valdžios institucijos – I priede išvardytos perkančiosios organizacijos ir, jeigu nacionaliniu lygiu padarytos pataisos ar pakeitimai, šių institucijų funkcijas perėmę subjektai;
 - 3) subcentrinės perkančiosios organizacijos – visos perkančiosios organizacijos, kurios nėra centrinės valdžios institucijos;
 - 4) viešosios teisės reglamentuojami subjektai – subjektai, pasižymintys visomis toliau išvardytais charakteristikomis:
 - a) jie įsteigti siekiant konkretaus tikslo – patenkinti bendrojo intereso poreikius, kurie nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio;
 - b) jie turi teisinį subjektiškumą ir
 - c) jie didžiąja dalimi finansuojami valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijų ar kitų viešosios teisės reglamentuojamų subjektų lėšomis arba jų valdymas yra prižiūrimas tų institucijų ar subjektų, arba jie turi administracinį, valdymo ar priežiūros organą, kurio daugiau kaip pusę narių skiria valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijos arba kiti viešosios teisės reglamentuojami subjektai.

Aiškinant 4 punkto a) dalį, prirašyti juodai pažymėta apibrėžimą, kaip tai numato Direktyvos 2011/0438(COD) pasiūlymas:

2. Viešosios teisės reglamentuojamos organizacijos – tai organizacijos, turinčios visas toliau nurodytas ypatybes:
 - 1) jos įsteigtos tam ar turi konkretų tikslą patenkinti bendrojo intereso poreikius; jos nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio; **tuo tikslu organizacija, kuri veikia įprastomis rinkos sąlygomis, siekia pelno ir kuriai tenka su jos veiklos vykdymu susiję nuostoliai, neturi tikslo tenkinti bendrojo intereso poreikių, kurie nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio;**

Argumentai:

Direktyvoje nustatytos *viešosios teisės reglamentuojamos organizacijos* ypatybės Lietuvoje įsteigtoms nevyriausybinėms organizacijoms neatitinka nustatytų sąlygų pagal šiuos kriterijus:

- nevyriausybinių organizacijų neturi tikslo tenkinti bendrojo intereso poreikių, kurie nėra pramoninio ar komercinio pobūdžio, kadangi jai tenka su jos veiklos vykdymu susiję nuostoliai. Kitaip tariant – valstybė neatsako už nevyriausybinių organizacijų patiriamų nuostolių kompensavimą ar jos nemokumo klausimo sprendimus.
- Nevyriausybinių organizacijų bet kokiomis sąlygomis negali būti laikomos kaip *iš esmės finansuojamos valstybės, regionų arba vietos valdžios institucijų ar kitų viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų*, net jei jų metinį biudžetą surado 100% pajamų iš valstybės ar savivaldybės institucijų. Šiuo atveju verta pabrėžti, jog biudžetinius asignavimus arba tiesiogines dotacijas be konkurso gali gauti tik biudžetinės ar viešosios įstaigos, kurių daugiau kaip 1/3 dalininko teisių priklauso valstybės ar savivaldybių institucijoms. NVO neturi jokių teisinių sąlygų iš valstybės/savivaldybės institucijų tiesiogiai gauti biudžetinių asignavimų, todėl organizacijų biudžetai formuojami iš įvairiausių finansavimo šaltinių – verslo įmonių ar

gyventojų paramos, nario mokesčių, 2 procentų Gyventojų pajamų mokesčio paramos, pajamų iš parduodamų prekių ar paslaugų bei iš valstybės ar savivaldybių finansavimo, t.y. konkurso būdu skiriamo konkrečių projektų įgyvendinimui.

- Remiantis LR Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymu, organizacijoms, įsteigtoms pagal LR Asociacijų, LR Labdaros ir paramos fondų bei LR Viešųjų įstaigų įstatymą, kurios atitinka 2 straipsnyje 1 dalyje nustatytą *nevyriausybinių organizacijos* apibrėžimą, negali būti taikoma Direktyvos 2009/81/EB 1 straipsnio 17 punktą ar Direktyvos 2011/0438(COD) 2 straipsnio 6 punkto C dalis, kadangi jos nėra prižiūrimos, valdomos ar kitaip kontroliuojamos valstybės, regionų ar vietos valdžios institucijų.

Atkreipiamas dėmesys į tai, jog nuo jokių valdžios institucijų, jos valdomų įmonių ar organizacijų nepriklausomos, savanoriška iniciatyva įkurtos nevyriausybines organizacijos, kaip tai apibrėžia LR Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 2 straipsnio 1 dalis, dėl savo nepriklausomumo prigimtinės teisės, negali būti traktuojamos kaip perkančiosios organizacijos.

Nepaisant to, jog dauguma nevyriausybinių organizacijų dalyvauja projektų atrankos konkursuose, kuriuos skelbia valstybės ar savivaldybių institucijos, valstybės valdomi fondai ar specialios programos, ir juos įgyvendina gaudami finansavimą, tai nesudaro prielaidų pastarosioms organizacijoms vienaip ar kitaip tapti priklausomomis nuo valstybės institucijų. Tokių projektų įgyvendinimas, iš kurių gaunamos pajamos gali sudaryti ir 100% organizacijos metinio biudžeto, yra trumpalaikių sutarčių tarp valstybės ar savivaldybės institucijų ir nevyriausybines organizacijos, pagrindas. Ir tai nei sukuria, nei sustiprina priklausomumo ryšio.

Todėl valstybės institucijų skiriamas finansavimas konkurso būdu atrinktų projektų įgyvendinimui, pagal LR labdaros ir paramos įstatymo 5 straipsnio 2 dalį negali būti laikomas valstybės institucijų parama tam tikriems ūkio subjektams. Konkurso būdu atrinktų projektų įgyvendinimas nevyriausybines organizacijoms nesudaro jokių pavaldumo nuo perkančiosios organizacijos ryšių ir savo esme yra artimesnis paslaugų pirkimui. Tik perkamos ne komercinės paslaugos, o nekomercinis visuomenei naudingas rezultatas.

Nacionalinės NVO koalicijos¹ vardu,

Martinus Žaltauskas
Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centro direktorius

¹ 2014 m. spalio mėn. 16 d. didžiausios Lietuvoje veikiančios skėtinės nevyriausybines organizacijos (toliau - NVO), vienijančios įvairiose viešosios politikos srityse veikiančias NVO, pasirašė asociacijos sutartį, pagal kurią įsipareigojo veikti kartu stiprinant nevyriausybinių sektorių, plėtojant pilietinę visuomenę bei įgyvendinant Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymą. Asociacijos sutartį pasirašė vienuolika skėtinių įvairiose srityse Lietuvoje veikiančių NVO, kurios vienija per 1500 nevyriausybinių organizacijų ir kurių veikloje narystės pagrindu dalyvauja daugiau kaip 500 tūkstančių šalies gyventojų. <http://www.3sektorius.lt/nisc/nacionaline-nvo-koalicija/koalicijos-nariai/>